

PREDLOG

ZA IZMJENU I DOPUNU ZAKLJUČKA VLADE CRNE GORE BROJ 07-040/23-4853/2 OD 27. OKTOBRA 2023. GODINE

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 27. oktobra 2023. godine, usvojila Strategiju ranog razvoja djeteta za period 2023-2027, s Akcionim planom za 2023-2024 godinu i s tim u vezi donijela zaključak broj: 07-040/23-4853/2 kojim je donijela Strategiju ranog razvoja djeteta za period 2023-2027, s Akcionim planom za period 2023-2024. godina.

Ovaj dokument predstavlja prvi strateški okvir koji se direktno bavi ranom razvojnom politikom u Crnoj Gori, s glavnim ciljem uspostavljanja integrisanog, harmonizovanog i pristupačnog sistema podrške ranom razvoju djece.

Kako je u okviru budžetskih sredstava planiranih za implementaciju Strategije ranog razvoja djeteta, predviđen iznos od 1.046.706,00 eura, raspoređen kroz različite potrošačke stavke. Ova sredstva su namijenjena finansiranju aktivnosti svih relevantnih institucija, uzimajući u obzir da multidisciplinarni pristup ranom rastu i razvoju djeteta zahtijeva integraciju svih društvenih aktera i sistema.

Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu ("Sl. list CG", br. 124/23), Ministarstvu zdravlja su odobrena sredstva te ukazujemo da nisu potrebna dodatna sredstva za realizaciju aktivnosti koje su sadržane u Akcionom planu i to na:

- Program: Zaštita, očuvanje i unapređenje zdravlja (programski kod 21 011)
- Potprogram: Razvoj i podrška sistemu zdravstva (programski kod 21 011 001)
- Aktivnost: Strategija ranog razvoja djeteta (21 011 001 008)

Radi pravovremene, efikasne i potpune realizacije aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom, a u skladu sa zaključkom Vlade Crne Gore na sjednici održanoj 27. oktobra 2023. godine, gdje je donešena Strategija ranog razvoja djeteta 2023-2027, s Akcionim planom za 2023-2024 godinu (zaključak broj: 07-040/23-4853/2), neophodno je proširiti nosioce aktivnosti kako je precizirano u Tabeli na institucije zdravstvenog sistema, koje će biti uključene kroz nosioce nadležnih institucija planirane za sprovođenje Strategije ranog razvoja djeteta.

PREDLOG ZAKLJUČAKA

Zaključak Vlade Crne Gore, broj 07-040/23-4853/2 od 27. oktobra 2023.godine mijenja se i dopunjuje i glasi:

Vlada je usvojila Strategiju ranog razvoja djeteta 2023-2027, s Akcionim planom za period 2023-2024. godina, s tim da se vrši izmjena i dopuna Akcionog plana za 2023-2024. godinu, u Tabeli Akcioni plan i budžet za prve dvije godine realizacije, u dijelu Nadležne institucije, i to:

Strateški cilj 1: Kreiran integrisan, harmonizovan i jednako dostupan sistem RRD

Operativni cilj 1.1: Pojedinačni elementi RRD sistema su povezani u integrisanu i prepoznatljivu cjelinu

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
<p>1.1.1</p> <p>Mapiranje sistema RRD kroz kreiranje Nacionalnog vodiča za rani razvoj</p> <p>Ova aktivnost podrazumijeva kreiranje liste institucija koje su uključene u praćenje i podršku ranom razvoju djeteta, preciziranje i definisanje procedura saradnje i postupanja za korisnike sistema, od prvog koraka do kraja. Dokument koji će biti proizvod aktivnosti treba da pruži jasan putokaz kako se dijete kroz cjelokupan integrisan i umrežen sistem prati i usmjerava.</p>	<p>Postojanje dokumenta Nacionalni vodič za rani razvoj koji je javno dostupan</p>	<p>Ministarstvo zdravlja</p> <p>Klinički centar Crne Gore</p> <p>Partneri:</p> <p>Ministarstvo prosvjete</p> <p>Ministarstvo rada i socijalnog staranja</p> <p>Nevladine organizacije</p>	<p>IV kvartal 2023. godine</p>	<p>II kvartal 2024. godine</p>	<p>5,000</p>	<p>Budžet</p>
<p>1.1.2</p>	<p>Postojanje dokumenta Nacionalni vodič za rani</p>	<p>Ministarstvo zdravlja</p>	<p>IV kvartal</p>	<p>II kvartal 2024. godine</p>	<p>10,000</p>	<p>Budžet Donacije</p>

Uspostavljanje Nacionalnog vodiča za rane intervencije	rane intervencije koji je javno dostupan	Klinički centar Crnc Gore	2023. godine			
Ovaj dokument će uključiti detaljno definisanje procedura i usluga koje stoje na raspolaganju roditeljima/starateljima djece sa kašnjenjima i teškoćama u razvoju sa Centrom za rani razvoj kao krovnom institucijom		Partneri: Ministarstvo prosvjete Ministarstvo rada i socijalnog staranja Nevladine organizacije				

Operativni cilj 1.3: RRD sistem je prepoznat od strane relevantnih javnosti- stručne, roditelja-staratelja i opšte javnosti

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
1.3.2 Promovisanje pozitivnog roditeljstva, principa programa Brižne porodice, i većeg uključivanja očeva i pripadnika ranjivih grupa u program pozitivnog roditeljstva Pripremljeni i distribuirani posteri, infografike na društvenim mrežama i informisani mediji	Broj roditelja koji su bili učesnici na radionicama koje su organizovane u toku sprovođenja programa - najmanje 200 Pripremljene i preko društvenih mreža distribuirane infografike - najmanje 3 Broj prezentacija u medijima - najmanje 3	Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Bijelo Polje Partneri: Ministarstvo prosvjete Ministarstvo rada i socijalnog staranja Nevladine organizacije	IV kvartal 2023. godine	IV kvartal 2024. godine	2,000	Donacije
1.3.3 Medijsko promovisanje porodično orijentisane rane intervencije koja uključuje roditelja/staratelja djece	Broj objava u medijima - najmanje 10	Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Bijelo Polje Partneri:	IV kvartal 2023. godine	III kvartal 2024. godine	2,000	Donacije

sa kašnjenjima i teškoćama u razvoju		Ministarstvoprosvjete Ministarstvo rada i socijalnog staranja Nevladine organizacije				
Operativni cilj 1.4: Kvalitet funkcionisanja RRD sistema se kontinuirano prati						
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
1.4.2 Istraživanje javnog mnjenja o u vezi sa ranim razvojem djeteta	Najmanje jedno istraživanje	Ministarstvo zdravlja Institut za Javno zdravlje	I kvartal 2024. godine	IV kvartal 2024. godine	14,000	Donacije
Strateški cilj 2: Usluge ranog razvoja su jednako dostupne i kvalitetne u svim fazama razvoja djeteta uz osnažene porodice, koje su uključene na partnerskoj osnovi						
Operativni cilj 2.1: Unaprijeđen sistem zdravstvene zaštite majki i djece						
Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
2.1.1 Unaprijediti dostupnost savjetovanja za trudnice, dojenje, škole roditeljstva kroz otvaranje savjetovališta pri svim domovima zdravlja u Crnoj Gori u sklopu Razvojnih centara za djecu Formirati savjetovališta za trudnice, savjetovalište za dojenje i školu roditeljstva u svim domovima zdravlja	18 domova zdravlja u kojima postoje 3 savjetovališta	Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Glavnog grada Partneri: Ministarstvo rada i socijalnog staranja Nevladine organizacije	IV kvartal 2023. godine	IV kvartal 2024. godine	10,000	Budžet Donacije
2.1.3 Izraditi Vodič za rad patronažnih sestara i protokol o postupanju za preventivne usluge	Usvojen vodič i protokol postupanja od strane nadležnog organa MZ	Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Glavnog grada	I kvartal 2024. godine	IV kvartal 2024. godine	10,000	Budžet

Formiranje radne grupe za izradu Vodiča kojim će se rukovoditi sve patronažne sestre u Crnoj Gori						
2.1.6 Kreiranje razvojnog upitnika za roditelje koji za cilj ima identifikaciju odstupanja u svim razvojnim domenima (tzv. crveni alarm) uz savjete za usmjerenje roditelja gdje i na koji način da potraži stručnu pomoć, uz dalju promociju ove alatke u Bebbo aplikaciji.	Broj preuzetih upitnika u odnosu na broj djece u toj generaciji za koju se upitnik veže	Ministarstvo zdravlja Klinički centar Crne Gore Dom zdravlja Glavnog grada	IV kvartal 2023. godine	IV kvartal 2024. godine	Tekuća sredstva	Budžet
Implementacija preko zdravstvenih radnika i ustanova i veb stranica						
2.1.7 Izrada smjernica za neurorazvojne poremećaje	Postojanje dokumenta Smjernice za neurorazvojne poremećaje	Ministarstvo zdravlja Klinički centar Crne Gore (Centar za rani razvoj djeteta)	IV kvartal 2023. godine	IV kvartal 2024. godine	Tekuća sredstva	Budžet

Operativni cilj 2.2: Unaprijeđen kvalitet ishrane djece

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
2.2.1 Promocija savjetovališta za dojenje i ishranu kroz pedijatarske ordinacije Smjernice za pravilnu ishranu djece uzrasta 0 do 24 mjeseca će biti štampane i distribuirane kroz pedijatarske ordinacije	Kreiran i distribuiran materijal - najmanje 10.000 primjeraka	Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje Dom zdravlja Glavnog grada	IV kvartal 2023. godine	I kvartal 2024. godine	Tekuća sredstva	Budžet

Operativni cilj 2.4: Povećan nivo sigurnosti i bezbjednosti okruženja za razvoj djece

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
2.4.2 Trening za trenere u oblasti zanemarivanja i zlostavljanja uključujući medicinskog zanemarivanja	Tim trenera obučen	Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Glavnog grada	IV kvartal 2023. godine	IV kvartal 2024. godine	15,000	Donacije

Operativni cilj 2.5: Ojačano odgovorno i zdravo roditeljstvo u ranom rastu i razvoju

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
2.5.1 Dalji razvoj i širenje programa roditeljstva Brižne porodice	Broj opština u kojima se sprovodi program	Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Bijelo Polje Ministarstvo prosvjete Ministarstvo rada i socijalnog staranje	IV kvartal 2023. godine	III kvartal 2024. godine	5,000	Budžet
2.5.2 Uvođenje novih programa roditeljstava (na primjer za druge uzraste)	Broj novih programa - najmanje 2	Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Berane Ministarstvo prosvjete Ministarstvo rada i socijalnog staranja	I kvartal 2024. godine	IV kvartal 2024. godine	20,000	Donacije

Operativni cilj 2.6: Unaprijeđena koordinacija svih ključnih aktera od značaja u cilju uspostavljanja sistema za pružanje savremene rane intervencije utemeljene na dokazima

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
2.6.1 Pilotiranje savremenog pristupa ranoj intervenciji	Savremen pristup pilotiran u 2 opštine	Ministarstvo zdravlja Dom zdravlja Bijelo Polje	IV kvartal, 2023. godine	II kvartal, 2024. godine	20,000	Budžet

2.6.2 Priprema metodologije za primjenu metoda rane intervencija zasnovanih na relevantnim naučnim dokazima	Priprema metodologije primjene rane intervencije	Ministarstvo zdravlja	I kvartal, 2024. godine	III kvartal, 2024. godine	10,000	Budžet
<p>Primjena rane intervencije zasnovane na naučnim dokazima i sa jasnom metodologijom rada koja je jednako zastupljena u svim ustanovama u kojima se rana intervencija sprovodi.</p> <p>Uspostavljanje instrumenata mjerenja, praćenja razvoja i unapređenja postignuća rane intervencije u elektronskoj formi što bi omogućilo analizu, evaluaciju kao i upotrebu podataka u istraživačke svrhe kad je dijete već uključeno u sistem rane intervencije.</p>						
2.6.3 Servis pružanja psihološke i edukativne podrške za roditelje/staratelje djece sa kašnjenjima i teškoćama u razvoju uz uključivanje psihologa u Razvojnim centrima za djecu nakon što se primijeti teškoća	Broj pruženih usluga psihološke ili edukativne podrške	Ministarstvo zdravlja Klinički centar Crne Gore(Centar za rani razvoj djeteta)	IV kvartal 2023. godine	IV kvartal 2024. godine	Tekuća sredstva	Budžet

Strateški cilj 3: Sistem RRD posjeduje adekvatne resurse za efikasno i kvalitetno funkcionisanje

Aktivnost	Indikator rezultata	Nadležne institucije	Datum početka	Planirani datum završetka	Planirana sredstva	Izvor finansiranja
-----------	---------------------	----------------------	---------------	---------------------------	--------------------	--------------------

<p>3.1.6</p> <p>Jačanje znanja i vještina zdravstvenih radnika u oblasti njege majki i novorođenčadi</p> <p>Ova aktivnost će uključiti edukaciju lokalnih pružalaca usluga i programa o relevantnim kontakt podacima, procedurama upućivanja, na osnovu nacionalnih vodiča za rani razvoj i rane intervencije. Obuke će se sprovoditi kroz kontinuiranu medicinsku edukaciju</p>	<p>Broj održanih obuka</p> <p>Broj obučениh zdravstvenih radnika</p>	<p>Ministarstvo zdravlja</p> <p>Klinički centar Crne Gore</p>	<p>I kvartal, 2024. godine</p>	<p>III kvartal, 2024. godine</p>	<p>10,000</p>	<p>Budžet</p>
<p>3.1.7</p> <p>Jačanje znanja i vještina patronažnih sestara u oblasti podrške porodici, pozitivne rodne socijalizacije i stimulacije dječjeg razvoja, kao i postporodajne depresije.</p>	<p>Broj obučениh patronažnih sestara</p>	<p>Ministarstvo zdravlja</p> <p>Dom zdravlja Glavnog grada</p>	<p>I kvartal 2024</p>	<p>IV kvartal 2024</p>	<p>10,000</p>	<p>Donacije</p>
<p>3.1.8.</p> <p>Supervizija patronažnih sestara – uspostavljanje sistema podrške koja uključuje restorativnu i kliničku superviziju</p> <p>Formiranje supervizijskih timova za rani razvoj</p>	<p>Broj supervizija godišnje - najmanje 10</p>	<p>Ministarstvo zdravlja</p> <p>Dom zdravlja Glavnog grada</p> <p>Nacionalno tijelo za monitoring RRD</p>	<p>II kvartal 2024. godine</p>	<p>IV kvartal 2024. godine</p>	<p>10,000</p>	<p>Budžet</p>